

Хільчевський В.К., Гребінь В.В.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Ющенко Ю.С.

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

**ПРО РОБОТУ П'ЯТОЇ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ «ГІДРОЛОГІЯ, ГІДРОХІМІЯ, ГІДРОЕКОЛОГІЯ»
(22-24 вересня 2011р., м. Чернівці)**

П'ята Всеукраїнська наукова конференція «Гідрологія, гідрохімія, гідроекологія» відбулася 22–24 вересня 2011 р. в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича на базі кафедри гідроекології, водопостачання і водовідведення географічного факультету (завідувач кафедри – доктор географічних наук, професор Ю.С. Ющенко, декан факультету – доктор географічних наук, професор В.П. Руденко).

Склад організаційного комітету:

Руденко В.П. (Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича);

Ющенко Ю.С. (Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича);

Гопченко Є.Д. (Одеський державний екологічний університет);

Гребінь В.В. (Київський національний університет імені Тараса Шевченка);

Громовий В.О. (Гідрометслужба України);

Зубов О.Р. (Східно-Український національний університет імені Володимира Даля);

Линник П.М. (Інститут гідробіології НАН України);

Лобода Н.С. (Одеський державний екологічний університет);

Мольчак Я.О. (Луцький національний технічний університет);

Набиванець Ю.Б. (Український науково-дослідний гідрометеорологічний інститут МНС України та НАН України);

Ободовський О.Г. (Київський національний університет імені Тараса Шевченка);

Осадчий В.І. (Український науково-дослідний гідрометеорологічний інститут МНС України та НАН України);

Тімченко В.М. (Інститут гідробіології НАН України);

Хільчевський В.К. (Київський національний університет імені Тараса Шевченка);

Яцик А.В. (Український науково-дослідний інститут водогосподарсько-екологічних проблем);

Яцюк М.В. (Держводагенство України).

Гідрологія, гідрохімія і гідроекологія. – 2011. – Т.3(24)

Оскільки V Всеукраїнська наукова конференція стала ювілейною, то хотілося б коротко згадати, як все почалося 10 років тому.

I Всеукраїнська наукова конференція «Гідрологія, гідрохімія, гідроекологія» відбулася восени 2001 р. в Києві в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка на базі кафедри гідрології та гідроекології географічного факультету.

Мотивацією для реалізації ідеї про започаткування такої конференції були об'єктивні умови, які склалися на той час в гідрологічній науці, та й у науці в цілому. З розпадом колишнього СРСР за межами України виявилися, наприклад, такі наукові форуми як проведення етапних Всесоюзних гідрологічних з'їздів (останній Всесоюзний гідрологічний з'їзд – 5-ий-відбувся в Санкт-Петербурзі (тоді – Ленінграді) на базі Державного гідрологічного інституту в 1986 р., Всесоюзні гідрохімічні наради – на базі Гідрохімічного інституту гідрометслужби СРСР в м. Ростові-на-Дону (остання 29-а Всесоюзна гідрохімічна нарада відбулася 1987 р.).

Фактично, за 10 років незалежності в Україні не було проведено жодного більш-менш широкого наукового фахового гідрологічного форуму. Тому власне і виникла ідея проведення Всеукраїнської наукової конференції «Гідрологія, гідрохімія, гідроекологія», на якій можуть зустрітися як провідні вчені української наукової і практичної гідрології, гідрохімії та гідроекології, так і молоді вчені, аспіранти.

Коротко з історії проведення цієї конференції:

I конференція – 2001 р., Київ, Київський національний університет імені Тараса Шевченка;

II конференція – 2003 р., Київ, Український науково-дослідний гідрометеорологічний інститут;

III конференція – 2006 р., Київ, Український науково-дослідний гідрометеорологічний інститут;

IV конференція – 2009 р., Луганськ, Східно-Український національний університет ім. В.Далія;

V конференція – 2011 р., Чернівці, Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича.

Під час роботи I Всеукраїнської наукової конференції «Гідрологія, гідрохімія, гідроекологія» (зліва-направо): завідувач кафедри гідрології суші Московського державного університету імені М.В. Ломоносова доктор географічних наук, професор **М.І. Алексієвський**; завідувач кафедри гідрології суші Одеського державного екологічного університету, доктор географічних наук, професор **Є.Д. Гопченко**; завідувач кафедри гідрології і гідрохімії (з 2002 р. – кафедра гідрології та гідроекології) Київського національного університету імені Тараса Шевченка, доктор географічних наук, професор **В.К. Хільчевський** (м. Київ, 2001 р.)

Група українських гідрологів і гідрохіміків перед відкриттям **I Всеукраїнської наукової конференції «Гідрологія, гідрохімія, гідроекологія»** в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка (зліва направо): **С.І. Сніжко, В.М. Бойко, В.І. Осадчий, В.К. Хільчевський, О.В. Войцехович, В.М. Самойленко** (м. Київ, 2001 р.)

Під час роботи **IV Всеукраїнської наукової конференції «Гідрологія, гідрохімія, гідроекологія»** в Східноукраїнському національному університеті імені Володимира Даля (СНУ) (зліва направо): доктор сільськогосподарських наук, професор, завідувач кафедри гідрометеорології СНУ **О.Р. Зубов**; **І.А. Колісник** (ЦГО Гідрометслужби України); кандидат географічних наук, доцент кафедри гідрології та гідроекології КНУ імені Тараса Шевченка **В.В. Гребінь** (м. Луганськ, 2009 р.).

Учасники **IV Всеукраїнської наукової конференції «Гідрологія, гідрохімія, гідроекологія»** під час екскурсії в Провальському степу – відділі Луганського заповідника (Свердловський район Луганської обл., 2009 р.).

Учасники IV Всеукраїнської наукової конференції «Гідрологія, гідрохімія, гідроекологія» під час екскурсії в музеї Донського козацтва (сmt Станично-Луганське Луганської обл., 2009 р.).

Відкриття V Всеукраїнської наукової конференції «Гідрологія, гідрохімія, гідроекологія» у Мармуровій залі Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (ЧНУ). Виступає доктор географічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України **В.К. Хільчевський**; у президії (зліва направо) – доктор географічних наук, професор, завідувач кафедри гідроекології, водопостачання і водовідведення ЧНУ **Ю.С. Ющенко** і доктор географічних наук, професор, декан географічного факультету ЧНУ **В.П. Руденко** (м. Чернівці, 2011 р.)

Члени оргкомітету V Всеукраїнської наукової конференції «Гідрологія, гідрохімія, гідроекологія» (зліва направо) – доктори наук **П.М. Линник**, **О.Г. Ободовський**, **В.К. Хільчевський**, **Ю.С. Ющенко**, **В.М. Тімченко**, **В.В. Гребінь**, **Н.С. Лобода** (м. Чернівці, 2011)

5. Загальне фото учасників V Всеукраїнської наукової конференції «Гідрологія, гідрохімія, гідроекологія» перед центральним корпусом Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (м. Чернівці, 2011 р.)

Учасники V Всеукраїнської наукової конференції «Гідрологія, гідрохімія, гідроекологія» під час екскурсії на Снятинській ГЕС на р. Прут (зліва направо): **В.К. Хільчевський, В.Г. Смирнова, О.Г. Ободовський, В.М. Бойко** (м. Снятин, Івано-Франківська обл., 2011 р.)

Учасники V Всеукраїнської наукової конференції «Гідрологія, гідрохімія, гідроекологія» під час екскурсії в Хотинській фортеці над р. Дністер (зліва направо): **В.К. Хільчевський, О.М. Гончар, В.В. Гребінь** (м. Хотин, Чернівецька обл., 2011 р.)

За десятиріччя проведення конференцій можна коротко підвести певні підсумки. Можна з певністю сказати, що через наші конференції пройшли представлення і обговорення результатів досліджень цілої низки авторів, які у 2000-і роки стали докторами наук з гідрології та гідрохімії, десятків авторів, які згодом стали кандидатами наук. На конференціях висвітлювалася планова тематика наукових установ і вищих навчальних закладів, результати комерційних міжнародних наукових проектів по Дніпру і транскордонних річках.

За минуле десятиріччя з'явилися нові центри з підготовки гідрологів - це кафедри гідрометеорології Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара та Східно – Українського національного університету імені Володимира Даля (м. Луганськ). Таким чином, поповнилася наша когорта, а луганчани, треба це відзначити, в 2009 р. провели на хорошому рівні IV Всеукраїнську конференцію «Гідрологія, гідрохімія, гідроекологія». Не випадково було обрано місце проведення V конференції – Чернівецький національний університет. Адже на географічному факультеті цього університету в свій час велася підготовка гідрологів, які працювали на просторах всього колишнього СРСР. І зараз на факультеті працюють гідрологи, підготовлені в той період, зокрема на кафедрі гідроекології, водопостачання і водовідведення і готуються нові кадри на рівні захистів дисертацій з гідрології.

За результатами роботи I Всеукраїнської наукової конференції «Гідрологія, гідрохімія, гідроекологія» в 2001 р. в Києві було опубліковано 119 доповідей, поданих авторами з 33 вітчизняних і 5 зарубіжних установ.

На V Всеукраїнську наукову конференцію «Гідрологія, гідрохімія, гідроекологія» в 2011 р. в Чернівцях у програмі заявлено 128 доповідей авторів з 35 вітчизняних і 6 зарубіжних установ.

Як видно, показники досить близькі (з невеликим «плюсом» на V конференції). Це свідчить про те, що ідея проведення такої конференції за 10 років отримала визнання наукової громадськості. Треба відзначити, що всі п'ять конференцій були з міжнародною участю.

Перелік установ, з яких подані заявки на участь у V Всеукраїнській науковій конференції «Гідрологія, гідрохімія, гідроекологія»:

Інститути НАН України (6):

- Інститут гідробіології НАНУ (м. Київ),
- Український науково-дослідний гідрометеорологічний інститут НАНУ і МНС (м. Київ),
- Інститут геологічних наук НАНУ (м. Київ),
- Інститут проблем математичних машин і систем НАНУ (м. Київ),
- Інститут геології і геохімії горючих копалин НАНУ (м. Львів),
- Інститут телекомунікацій НАНУ (м. Київ).

Національні університети (14):

- Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича,
- Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
- Львівський національний університет імені Івана Франка,
- Одеський національний університет імені Іллі Мечникова,
- Волинський національний університет імені Лесі Українки (м. Луцьк),
- Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара,
- Східно-Український національний університет імені Володимира Даля (м. Луганськ),
- Національний університет водного господарства та природокористування (м. Рівне),
- Луцький національний технічний університет,
- Національний технічний університет нафти і газу (м. Івано-Франківськ),
- Національний університет біоресурсів і природокористування України (м. Київ),
- Одеський національний політехнічний університет,
- Національний технічний університет «Харківська політехніка», Чернівецький факультет,
- Національний авіаційний університет, інститут новітніх технологій (м. Київ).

Державні університети (6):

- Одеський державний екологічний університет,
- Вінницький державний педагогічний університет,
- Сумський державний педагогічний університет,
- Уманський державний педагогічний університет,
- Дніпропетровський державний аграрний університет,
- Рівненський державний гуманітарний університет.

Державні установи (5)

- Державне агентство водних ресурсів України,
- Український Гідрометцентр,
- Центральна геофізична обсерваторія,
- Державне підприємство «Інститут екогігієни і токсикології, ім. Л.І. Медведя» (м. Київ),
- Херсонський гідрометеорологічний технікум.

Недержавні установи (4):

- ВАТ «Укроргводбуд»,
- НВП «Гідротехнік»,
- ТОВ «Габіони України»,
- ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі».

Зарубіжні установи (6):

- Центральний НДІ комплексного використання водних ресурсів (м. Мінськ, Білорусь),
- Сибірський федеральний університет (м. Красноярськ, Росія),
- Варшавський університет (Польща),
- Державний геологічний інститут (м. Варшава, Польща),
- Технолого-природничий інститут (м. Варшава, Польща),
- Університет імені Ферхата Аббаса (м. Сетіф, Алжир).

На пленарне засідання були винесені наступні доповіді:

Ющенко Ю.С., Кирилюк А.О., Караван Ю.В., Пасічник М.Д., Паланичко О.В. Руслознавчі аспекти сталого розвитку (на прикладах Передкарпаття) (Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича).

Гопченко Є.Д., Романчук М.Є., Овчарук В.А. Проблеми підготовки нормативних документів по розрахунках максимального стоку річок України (Одеський державний екологічний університет);

Хільчевський В.К., Гребінь В.В. Роль Київського університету в підготовці спеціалістів вищої кваліфікації з гідрології та метеорології в Україні (Київський національний університет імені Тараса Шевченка);

Лобода Н.С., Дорофєєва В.П. Стан водних ресурсів річки Дністер за сценаріями глобального потепління (Одеський державний екологічний університет);

Ободовський О.Г., Онищук В.В., Розлач З.В., Коноваленко О.С. Руслові процеси річок басейну Латориці (Київський національний університет імені Тараса Шевченка);

Линник П.М., Жежеря В.А., Линник Р.П. Розподіл металів між розчинними формами у поверхневих водах залежно від вмісту та компонентного складу органічних речовин (Інститут гідробіології НАН України);

Тімченко В.М., Коржов Є.І. Сучасні попуски Каховської ГЕС як фактор погіршення стану екосистеми Нижнього Дніпра (Інститут гідробіології НАН України);

Ковальчук І.П. Критеріальний потенціал морфометричних та гідроморфологічних досліджень (Національний університет біоресурсів і природокористування України);

Гребінь В.В. Сучасні зміни структури живлення річок України як передумова внутрішньорічних змін водності (Київський національний університет імені Тараса Шевченка);

Бойко В.М., Желєзняк М.Й., Коломієць П.С. Особливості формування весняного стоку Дніпра та моделювання зони затоплення у межах м. Києва на основі сучасної гідролого-гідродинамічної моделі (Український гідрометеорологічний центр МНС України; Інститут проблем математичних машин і систем НАН України);

Горбачова Л.О. Сучасні тенденції гідрологічного моделювання та його забезпечення первинною інформацією (Український науково-дослідний гідрометеорологічний інститут МНС України та НАН України);

Соловей Т.В. Геосистемна сутність гігроморфних ландшафтів (Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича).

Потім робота відбувалася в трьох секціях:

- дослідження водних ресурсів;
- дослідження морфології і динаміки природних та штучних водних об'єктів;
- гідрохімічні, гідробіологічні та гідроекологічні дослідження.

Треба відзначити, що серед заявлених доповідей, крім класичних гідрологічних і гідрохімічних тем з установ, в яких сформовані свої наукові школи, були доповіді, автори яких займаються дотичною, але надзвичайно актуальною для водних ресурсів тематикою: це конструктивно-географічна тематика, гідрологічна, математичне моделювання гідрологічних і гідрохімічних процесів, хіміко-аналітичні визначення речовин у воді, гігієнічні аспекти якості води.

УХВАЛА

П'ятої Всеукраїнської наукової конференції
«Гідрологія, гідрохімія, гідроекологія»
(м. Чернівці, 22-24 вересня 2011 року)

У відповідності до рішень Четвертої Всеукраїнської наукової конференції «Гідрологія, гідрохімія, гідроекологія» у м. Чернівці на базі Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (кафедра гідроекології, водопостачання та водовідведення) у період 22-24 вересня 2011 року відбулася П'ята Всеукраїнська наукова конференція. У її роботі взяли участь близько 100 учасників з майже 30 вітчизняних і закордонних установ. Зокрема, крім України, були присутні науковці з Росії, Польщі, Алжиру.

На конференції розглянуті актуальні проблеми розвитку гідрології та гідроекології, пов'язані з вирішенням теоретичних, методологічних, прикладних питань у напрямках досліджень водних ресурсів, морфології і динаміки природних та штучних водних об'єктів, гідрохімії, гідробіології та гідроекології.

На пленарних засіданнях конференції було заслухано дванадцять доповідей представників провідних центрів розвитку гідрологічної науки в Україні. На секційних засіданнях заслухано більшість доповідей згідно програми конференції. Активну участь у роботі конференції взяли молоді науковці. Відбулися дискусії щодо найбільш важливих методологічних, теоретичних, методичних та практичних питань. В секціях і на заключному пленарному засіданні прийняті пропозиції щодо загального рішення конференції. У відповідності до них сформовані наступні рішення конференції:

- В Україні на високому теоретичному і методологічному рівні розроблена науково-методична база по нормуванню розрахункових характеристик весняних водопіль і дощових паводків (Одеський державний екологічний університет). Підтримати ініціативу вчених Одеського державного екологічного університету по інтеграції зусиль зацікавлених організацій і відомств при вирішенні питань, пов'язаних з прийняттям нового нормативного документа по розрахунках стоку води для проектних цілей.

- Необхідно продовжувати і розвивати дослідження щодо просторово-часових узагальнень та методик розрахунків природного та побутового стоку річок України (в умовах антропогенної діяльності, змін клімату), розрахунків характеристик стоку, прогнозів характеристик водного режиму річок України.

- Констатується недостатня увага дослідженням з гідрології озер, водосховищ та боліт в Україні.

- Назріла нагальна потреба розроблення нормативного документу стосовно видів і способів регулювання русел та заплав, управління річковими геоекосистемами (особливо на гірських річках), що базуються на принципах сталого розвитку екологічної толерантності.

- При оцінюванні стану транскордонних водних об'єктів вважати за доцільне імплементацію основних положень Водної рамкової директиви ЄС з урахуванням здобутків, доповнень, уточнень українських вчених.

- Звернути увагу відповідних відомств України на доцільність посилення контролю за дотриманням положень законодавства України щодо відбору алювію з русло-заплавного комплексу гірських і передгірських річок та активізацію зусиль з вирішення проблем функціонування водоохоронних зон на річках та водосховищах. Рекомендувати привести дані аспекти законодавства у відповідність до європейських норм (зокрема, положень Водної рамкової директиви ЄС, Карпатської конвенції, програм розвитку екомережі тощо) та закріпити уяви про об'єкти управління сталого розвитку, як складні геоекосистеми, що функціонують на основі річок.

- У контексті перспективи впровадження Водної рамкової директиви ЄС, а також проведення транскордонного моніторингу стану водних об'єктів необхідно активізувати зусилля по удосконаленню методики оцінки гідрохімічного фону, визначення якості поверхневих та підземних вод, водних об'єктів загалом. Важливо звернути увагу науковців та практиків на поглиблення натурних досліджень для отримання відповідних гідрологічних, гідрохімічних та гідроекологічних показників, підвищення точності вихідної інформації на сучасній хіміко-аналітичній базі.

- Наступну, **Шосту Всеукраїнську наукову конференцію** «Гідрологія, гідрохімія, гідроекологія» провести у м. **Дніпропетровськ** на базі Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара через 2-3 роки.